

Mateusz ROZMIAREK*

<https://orcid.org/0000-0002-5955-0790>

[rec.] E. Malchrowicz-Moško, *Turystyka sportowa*, Poznań 2018, ss. 209

Jak cytować [how to cite]: Rozmiarek M., [rec.] E. Malchrowicz-Moško, *Turystyka sportowa*, Poznań 2018, ss. 209, „Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe” 2019, t. 2, nr 4, s. 195–197.

W ostatnich latach coraz większego znaczenia na całym świecie nabiera turystyka sportowa. Ta tendencja jest całkowicie spójna z rozwojem turystyki sportowej jako obszaru badań naukowych, który jest stosunkowo młody i przypada na początek lat 90. XX wieku. Do pionierów jej rozwoju zaliczyć należy przede wszystkim grupę badaczy wywodzących się ze szkół amerykańskich, kanadyjskich i brytyjskich, takich jak między innymi Heather J. Gibson, Tom Hinch, C. Michael Hall, Tom Robinson, Sean Gammon, Joy Standeven, Paul de Knop czy Mike Weed. W Polsce, prócz wielu znanych nazwisk z krakowskiej i warszawskiej uczelni wychowania fizycznego, turystyka sportowa najprężniej rozwija się w poznańskim środowisku akademickim, do którego za sprawą dziesiątek publikacji aktualnie podsumowanych ponad 200-stronicowym podręcznikiem *Turystyka sportowa* należy Ewa Malchrowicz-Moško.

Turystyka sportowa to recenzowana przez Jadwigę Berbekę pozycja wydana w 2018 roku nakładem wydawnictwa Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu. Jej treść skierowana jest przede wszystkim do studentów takich kierunków, jak *sport* czy *turystyka i rekreacja*, choć bardzo przystępny, jasny oraz zrozumiały język publikacji zdecydowanie może znaleźć uznanie także wśród reszty czytelników spoza murów uczelni. Z pewnością jest także cenną pozycją dla ba-

* dr, Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, Instytut Nauk Społecznych, Pracownia Olimpizmu

daczy turystyki i sportu w Polsce. Zagadnienie turystyki sportowej poprzez swoją uniwersalność, popularność i spójność z różnymi dziedzinami życia można uznać za zjawisko interdyscyplinarne. Bardzo mocno podkreślone jest to w omawianym podręczniku, który – napisany z wielu perspektyw (między innymi społecznej, ekonomicznej, kulturowej czy ekologicznej) i dotyczący szeregu kwestii spoza nauk o kulturze fizycznej, jest dziełem niezwykle pełnym, wyczerpującym oraz wszechstronnym. Używając terminologii olimpijskiej, można rzec, iż autorka, tworząc omawiane kompendium wiedzy wykonała iście maratońską pracę, która wieńczy jej dotychczasowy dorobek naukowy z zakresu turystyki sportowej.

Po niezwykle zajmującym i godnym uwagi wstępie czytelnik nabiera świadomości, iż w zbyt szybkim tempie nie odłoży tej interesującej książki na półkę. Kolejne części publikacji zwiększają bowiem apetyt do nabywania wiedzy, czyniąc to w sposób niezwykle specyficzny i wielowątkowo niespodziewany. Już w pierwszym rozdziale, zatytułowanym *Sport i turystyka jako źródła wiedzy o człowieku*, mamy do czynienia z licznymi ewolucyjnymi perspektywami. Prócz ujęcia turystyki jako globalnego fenomenu ponowoczesności, na szczególną uwagę zasługuje podrozdział trzeci, ukazujący reorientację widowiska sportowego od starożytnej optyki olimpijskiej aż do epoki dzisiejszego neoolimpizmu. Dokonując skondensowanego przeglądu olimpijskiej historii, wartym osobnego wyróżnienia jest położenie szczególnego nacisku na wątek igrzysk mniej popularnych od olimpijskich, na przykład nemejskich, wskrzeszonych obecnie za sprawą Stephena G. Millera i Towarzystwa Odrodzenia Igrzysk Nemejskich oraz stanowiących idealną przeciwwagę dla, w oczach wielu osób zbyt skomercjalizowanych, współczesnych igrzysk olimpijskich. Bardzo istotne jest także dotknięcie tematyki igrzysk pseudo-olimpijskich, do których należy zaliczyć między innymi zainicjowane na pograniczu Anglii i Walii przez Roberta Dovera rozgrywki Cotswold Olimpick Games czy też finansowane przez Evangelisa Zappasa greckie igrzyska zappejskie. Problematyka ta jest wciąż rzadko poruszana na kartach specjalistycznych monografii i stronach czasopism naukowych, dlatego też jej obecność w podręcznikach akademickich, choćby nawet skrótowna, niezwykle cieszy. Rozdział drugi książki kieruje uwagę czytelnika na zagadnienie eventyzacji sportu jako ponowoczesnej formy uczestnictwa w życiu społecznym, które powiązane jest między innymi z niezwykle rozwojowym w ostatnich latach zjawiskiem fanoturystyki sportowej. Spojrzenie na turystykę sportową z poziomu obcojęzycznej literatury przedmiotu oraz polskiej tradycji terminologicznej znajduje się w rozdziale trzecim podręcznika, po którym następuje nad wyraz rozbudowana część dotycząca współczesnych form turystyki sportowej, uwzględniającej przykładowo takie kierunki, jak wolonturystyka sportowa, turystyka muzealna sportu, stadionowa, biegowa, futbolowa czy olimpijska. Ten ostatni akapit wskazuje nie tylko na najbardziej popularne igrzyska olimpijskie czy paraolimpijskie, ale także na wiele innych zbliżonych wydarzeń sportowych o podobnym potencjale, choć często warunkowanych regionem odbywania

(igrzyska panamerykańskie, panafrykańskie, śródziemnomorskie, azjatyckie, boliwaryjskie i wiele innych) bądź profilem rozgrywek (igrzyska grup etnicznych, sportów tradycyjnych, dla młodzieży, seniorów, osób niesłyszących czy też atletów nie będących osobami przynależącymi do większościowej normy heteroseksualnej). Przedostatni rozdział omawianej książki traktuje o ekonomicznych, ekologicznych i społeczno-kulturowych efektach turystyki sportowej oraz dziedzictwie olimpijskim, zaś tuż przed zakończeniem przedstawiona została arcyciekawa i dająca dużo do myślenia analiza wybranych problemów turystyki sportowej na obszarach cennych przyrodniczo oraz odmiennych kulturowo na tle idei rozwoju zrównoważonego (poruszony zostaje na przykład wątek organizowania turystyki sportowej w parkach narodowych czy uprawiania turystyki sportowej przez kobiety żyjące w islamskim kręgu kulturowym).

Poruszone na łamach *Turystyki sportowej* zagadnienia przybliżają nie tylko szereg ważnych odpowiedzi, ale skłaniają również do refleksji i ukazują kolejne tematy wymagające głębszych rozważań i obserwacji. Nadzwyczaj zasadniczym, a wręcz priorytetowym czy też fundamentalnym zagadnieniem winno być zestawienie z turystyką sportową wyzwań Polski, Europy i świata w kolejnych latach XXI wieku. Wiele mówi się o tak zwanej zrównoważonej turystyce sportowej, której kierunki rozwoju w przyszłości zależne będą praktycznie wyłącznie od nas samych. By podążać zgodnie z jej zasadami należy jednak położyć szczególny nacisk na wszechstronną edukację. Mając pod ręką podręcznik Ewy Malchrowicz-Moško, proces ten stanie się dla nas zdecydowanie bardziej dostępny oraz ciekawy.